

ОПЕРАТИВЕН ПЛАН ЗА ИНТЕГРАЦИЯ НА РОМИТЕ ЧРЕЗ СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ В БЪЛГАРИЯ

Настоящият план съдържа предложения за операции в рамките на три програми (ОП РЧР, ОП РР и ПРСР), както и междусекторни интервенции, които биха дали сериозен тласък на процеса на интеграция на ромите. Планът е в пряка връзка с изпълнението на:

- Рамковата програма за интегриране на ромите в българското общество (одобрена с Решение на МС от 12.05.2010 г.),
- Национален план за действие по Десетилетието на ромското включване,
- Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (одобрена от Министъра на образованието през март 2010 г.),
- Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи на етнически малцинства (одобрена с Решение на МС през септември 2005 г.) и
- Националната програма за подобряване на жилищните условия на ромите в Република България (одобрена с ПМС от 22 март 2006 г.)

Планът е в пряка връзка и с предвиденото в Националната стратегическа референтна рамка и в трите Програми, в частност със заложеното в Приложение 17 „Ромската общност в България” на НСРР и в Глава 6 „Сфери на действие по отношение на ромската общност” на ОП РЧР. Заложените в Плана индикатори съответстват на индикаторите на съответните Програми

Изпълнението на настоящия План е споделена отговорност на съответните институции (Управляващи органи и Междинни звена), гражданския сектор и ромската общност. Изпълнението се координира от Министъра по управление на еврофондовете: за целта той създава работна група, включваща представители на съответните институции и активни граждански организации с доказан капацитет в сферата.

С цел ускоряване на интеграцията на ромите Планът предвижда до края на настоящия програмен период да бъдат реализирани следните интервенции:

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”	
Приоритетна ос 1	Насърчаване на икономическата активност и развитие на пазар на труда, насърчаващ включването
Област на интервенция	1.1. Интегриране на уязвимите групи на пазара на труда
Название на операцията	Вземи живота си в свои ръце
Кратко описание на операцията	Операцията е насочена към най-маргинализираната и уязвима група сред безработните – обезкуражените и неактивните лица, голяма част от които са роми. В рамките на операцията ще бъде извършено: <ul style="list-style-type: none"> - откриване / достигане и мотивиране на обезкуражените и неактивни лица; - обучение и професионална квалификация; - посредничество за намиране на работа; - включване в последваща заетост, стажуване и чиракуване
Продължителност	2010-2013 г.
Аргументация за изпълнение на операцията	Интегрирането на неактивните лица в пазара на труда е едно от най-големите предизвикателства пред политиката по заетостта в България. Включването на обезкуражените в пазара на труда изисква специални усилия. Дирекциите „Бюро по труда” нямат достатъчно ресурс, за да се справят сами с предизвикателството по намиране и мотивиране на обезкуражените, особено когато те принадлежат на малцинствени етнически групи. Необходимо е изграждането на публично-частно

	<p>партньорство между ДБТ, НПО работещи в общността сред уязвими групи и предприемачи.</p> <p>От 2008 г. в рамките на НПДЗ се изпълнява програма «Активиране на неактивни лица». 200 ромски трудови посредници бяха назначени в 100 ДБТ. Настоящата операция допълва тази програма като предвижда активно включване на НПО, работещи в общността и изграждане на публично-частно партньорство.</p> <p>В рамките на област на интервенция 1.1. "Интегриране на уязвимите групи на пазара на труда" са предложени мерки насочени към представители на уязвимите групи. Изброените дейности включват предоставяне на възможности за обучение, стажуване, чиракуване. Тяхното изпълнение сред най-маргинализираните – напусналите напълно пазара на труда, повечето от които фигурират в статистическата категория на обезкуражените лица – изисква целенасочена социална работа в общността по откриване и мотивиране на обезкуражените. Зад статистиката за обезкуражените се крие многообразие от типични житейски ситуации, които често изискват различен подход за активиране на целевите групи. Изисква се и познания за специфичните взаимоотношения и народопсихология на малцинствените общности в случаите, в които обезкуражените принадлежат към тях. Понякога преценката за най-адекватните мерки може да бъде направена само на място от компетентни социални работници или други специалисти, работещи с маргинализираните общности. При най-уязвимите групи, много по-често се налага прилагането на индивидуални програми, които са с по-голяма продължителност от обичайните и изискват по-интензивна външна подкрепа. Включването в определена програма обаче трябва да се предшества от първоначално активиране на обезкуражените, което включва тяхното идентифициране и установяване на първоначален контакт, инициативата за който рядко може да дойде от самите обезкуражени. За целта може да се използват различни канали за комуникация, включително медиите, но в местата, където голям брой обезкуражени лица живеят в компактни социално-изолирани общности, подходите, базирани на интензивна работа в общността, ще бъдат най-ефективни.</p>
Териториален обхват	Дейностите ще се изпълняват на територията на Република България в населени места и жилищни райони с висок брой обезкуражени и неактивни лица, в частност – в районите с висока концентрация на ромско население
Начин на реализация	Открита процедура на конкурентен подбор на проекти съгласно ПМС № 121 от 31.05.2007 г. в сила от 08.06.2007 г.
Бюджет до (в лева)	30 000 000 лв.
Специфични критерии за допустимост	
Допустими бенефициенти	образователни и обучаващи институции и организации; НПО, работещи в общността сред маргинализираните групи; центрове за информиране и професионално обучение; институции за професионално ориентиране; ДБТ; предприемачи.
Изисквания към бенефициентите и техните партньори (ако е приложимо)	- Водец бенефициент може да е НПО, работещо в общността сред маргинализираните групи - партньор може да бъде обучаваща институция / организация лицензирана в сферата на професионалното образование, ДБТ, предприемачи
Допустими дейности	Компонент 1. Идентифициране на обезкуражените лица сред най-маргинализираните общности, особено в районите с компактно ромско население: 1.1. Създаване на местни центрове за активиране и подкрепа; 1.2. Идентифициране на обезкуражените с използване на различни методи на работа в общността - установяване на контакт с местните лидери, социална

	<p>работа от врата на врата, мотивационни срещи и индивидуални разговори;</p> <p>1.3. Мотивиране на обезкуражените лица за регистрация в ДБТ и включване в програми за квалификация и заетост;</p> <p>Компонент 2: Професионална квалификация и преквалификация: Местните центрове за активизиране и подкрепа, в партньорство с институции, лицензирани за предоставяне на професионална квалификация ще извършат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оценка на групови и индивидуални потребности; - Създаване на групи за обучение; - Разработване и адаптиране на специални обучителни курсове и програми; - Разработване на индивидуални програми за обучение и личностно развитие, съчетаващи участието в подходящи групови форми на обучение, индивидуални уроци, самообучение и самоподготовка, групово и индивидуално менторство, съпътстващи мотивационни и социално-интеграционни мерки(вкл. работа със семействата, изграждане на публично доверие и подкрепа, работа с общността); - Обучение за придобиване на СПК или част от професията. <p>Компонент 3: Посреднически услуги за намиране на работа Всеки проект следва да включва дейности и от трите компонента</p>
Допустими целеви групи	<ul style="list-style-type: none"> - безработни лица без образование, с ниска степен на образование и без специалност и професия, - представители на уязвими етнически групи, - неактивни лица
Индикатори	
	<p>Брой лица, получили посреднически услуги: 10 000</p> <p>Брой лица преминали обучение за професионална квалификация: 6500</p> <p>Брой лица, преминали обучение за ключови компетенции: 3 500</p> <p>Брой лица, участвали в стажуване: 9 000</p>

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”	
Приоритетна ос № 4	Подобряване на достъпа до образование и обучение
Област на интервенция	4.1. Достъп до образование и обучение на групи в неравностойно положение
Название на операцията	Реинтеграция в училищната система на отпаднали ученици
Кратко описание на операцията	<p>Операцията е насочена към реинтеграция в училищната система на вече отпаднали ученици. Тя допълва ефекта от операциите „Създаване на благоприятна мултикултурна среда...” (2008-2009 г.) и „Интеграция на деца и ученици от етническите малцинства в училищната система”: посочените операции поставят акцент върху превенцията на отпадане от училище, което се допълва от настоящата операция, насочена към вече отпадналите ученици и тяхната реинтеграция в училище.</p> <p>Възприетият подход за реинтеграция предвижда привличане и включване на разнообразни заинтересовани страни: институции (училища, отдели „Закрила на детето”, ДСП), НПО работещи в общността, родители. Той комбинира преодоляването на социално-икономическите пречки със засилено и целенасочено педагогическо въздействие, мотивация на отпадналите и техните родители, работа в общността. Акцент е поставен върху работа в ромска общност, тъй като големият процент от отпаднали ученици в основното образование са роми.</p> <p>Операцията предвижда:</p> <ul style="list-style-type: none"> - идентифициране на отпаднали ученици - мотивиране на отпадналите и наваксване на натрупания знаниев дефицит - създаване на адаптивна приемна среда в училище

	<p>- реинтеграция в училище и наставничество</p> <p>- създаване на устойчиви механизми за работа с родителите на отпадналите ученици (вкл. въвеждане на длъжността на училищния медиатор)</p>
Продължителност	2011-2013 г.
Аргументация за изпълнение на операцията	<p>По данни на МОМН годишно от системата на училищното образование отпадат между 16 000 – 18 000 ученици. Според НСИ процентът на отпадналите ученици е около 20, като през последните години се наблюдава задълбочаване на проблема – т. напр. нетният коефициент на записване за 2008 г. в начален етап е паднал до 94,6 % (при стойности близки до 100 % само три години преди това), а в прогимназиален етап – дори до 81 %.</p> <p>Въпреки че не се събира информация за етническата принадлежност на отпадналите ученици, социологически проучвания сочат, че в основните училища отпадат преди всичко деца от ромски произход. Косвено доказателство за това е силно намаляващия процент на ромски ученици с всяка по-висока степен или етап на образование: по данни на МОМН ромските деца в начална степен са близо 23 % от всички ученици, в прогимназиална степен този процент е 16,8 %, в 8 клас – 7,8 %, а в гимназиална степен – едва 3 %.</p> <p>Превенцията на отпадането от училище и реинтеграцията на вече отпадналите ученици е посочена като един от основните приоритети в Националната програма за развитие на училищното образование (2006), както и в Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (2004 и 2010).</p> <p>По същество превенцията на отпадането от училище и реинтеграцията на вече отпаднали ученици са два различни (макар и взаимодопълващи се) процеса, включващи различни методи и участници. Превенцията на отпадането е преди всичко задача на училищата, в които са записани съответните ученици в партньорство с НПО, общини и т.н.ц В програмите за приобщаване на отпадналите училището вече не е достатъчно, макар че без него, разбира се, не може. Социалната работа и общностното посредничество трябва да играят важна роля във всяка програма за работа с отпадналите ученици и техните семейства. Респективно – участието на НПО, базирани в общността и на широк спектър от институции (вкл. отдели за закрила на детето), както и разбира се на училищата е императивно необходимо за успеха на тези програми.</p> <p>В рамките на ОП РЧР бе реализирана операция „Създаване на благоприятна мултикултурна среда...” (2008-2009 г.) и предстои реализацията на „Интеграция на деца и ученици от етническите малцинства в училищната система”. И двете операции поставят акцент върху превенцията на отпадане от училище. Настоящата операция ще допълни техния акцент чрез дейности за реинтеграция на вече отпаднали ученици.</p>
Териториален обхват	Дейностите ще се изпълняват на територията на Република България
Начин на реализация на операцията	Открита процедура на конкурентен подбор на проекти с определен срок за кандидатстване, съгласно ПМС № 121 от 31.05.2007 г.
Бюджет до (в лева)	21 000 000 ЛВ.
Специфични критерии за допустимост	
Допустими бенефициенти	Училища, висши училища, общини, НПО
Изисквания към бенефициентите	Задължително е партньорство с училище, ако училището не е водещ бенефициент
Допустими дейности	<ol style="list-style-type: none"> 1. Идентифициране на отпаднали ученици, вкл. създаване на база-данни и регистър 2. Мотивиране на отпадналите за продължаване на образование 3. Социална работа с отпадналите и техните семейства 4. Преодоляване на социалните пречки пред реинтеграцията на отпадналите

	<p>ученици: закупуване на учебни пособия, материали и др.</p> <p>5. Дейности за наваксване на натрупания знаниев дефицит, вкл. допълнителни занимания, допълнителни часове и др.</p> <p>6. Създаване на адаптивна приемна среда в училище: адаптиране на учебни програми за наваксване на пропуснати знания и умения, обучение на учители за работа с отпаднали ученици и за работа в мултикултурна среда, въвеждане на интеркултурно и интерактивно образование</p> <p>7. Реинтеграция на отпаднали ученици в училище и наставничество с цел полесна адаптация и превенция на повторното им отпадане: вкл. целогодишно наставничество за реинтегрираните деца от страна на педагог / психолог, изработване на индивидуални програми за преодоляване на знаниевия дефицит и др.</p> <p>8. създаване на устойчиви механизми за работа с родителите на отпадналите ученици: вкл. въвеждане на длъжността на училищния медиатор</p>
Допустими целеви групи	<ul style="list-style-type: none"> - Представители на уязвими етнически групи – роми и др. - Отпаднали от образователната система - Учители
Индикатори	
	<ul style="list-style-type: none"> - Брой лица, участващи в мерки по превенция на ранното отпадане от училище: 7000 - Брой отпаднали ученици, отново интегрирани в образователната система: 7000

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”	
Приоритетна ос № 4	Подобряване на достъпа до образование и обучение
Област на интервенция	4.1. Достъп до образование и обучение на групи в неравностойно положение
Название на операцията	Подобряване на достъпа до образование в малките населени места
Кратко описание на операцията	Операцията отговаря на остра образователна потребност, свързана с необходимостта от подобряване на достъпа до образование и повишаване на качеството на образование в училищата в малките населени места след въвеждането на системата на делегираните бюджети и оптимизацията на училищната мрежа. Операцията има за цел да спре процеса на отпадане на деца от училище, да подпомогне създаването на благоприятна приемна среда в т.нар. „средищни училища”, да подпомогне интеграцията на ученици от населени места без училища в средищните училища и да повиши качеството на образование в училищата в малките населени места. Специфичен акцент е подпомагане на процеса на образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства с оглед на това, че те са голям процент от децата и учениците в т.нар. „селски райони”.
Продължителност	2011-2013 г.
Аргументация за изпълнение операцията	Въвеждането на делегирани бюджети доведе до бърза оптимизация на училищната мрежа: само за 2008 г. бяха закрити близо 300 училища. Голямата част от тях се намират в малки населени места, като за учениците бе подсигурен транспорт до средищните училища. В средищните училища бе подсигурен също така безплатен обяд и целодневна организация на учебния процес за пътуващите ученици. Въпреки това интеграцията на пътуващите ученици се сблъсква с някои проблеми и процесът на оптимизация доведе до увеличаване на процента на непосещаващите училище деца в задължителна училищна възраст: по данни на НСИ нетният коефициент на записване за 2008 г. в начален етап е паднал до 94,6 % (при стойности близки до 100 % само три години преди това), а в прогимназиален етап – дори до 81 %.

	<p>Въвеждането на делегиран бюджет, определен на базата на единни разходни стандарти доведе до намаляване на финансирането на тези училища в малки населени места, които бяха запазени, но нямат статут на средищни или защитени. Поради неголемия брой ученици в тях, делегираният им бюджет е на минимума, което се отрази сериозно на качеството на учебен процес: в много от тях няма полуинтернатни групи, СИП, извънкласни дейности и т.н. Така създадена се ситуация допълнително затруднява образователната интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, които са голям процент от подлежащите на образование в малките населени места.</p>
Териториален обхват	Дейностите ще се изпълняват на територията на Република България
Начин на реализация на операцията	Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на основание на ПМС 121 / 31.05.2007
Бюджет до (в лева)	6 000 000 ЛВ.
Специфични критерии за допустимост	
Допустими бенефициенти	Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ)
Допустими дейности	<p>Компонент 1: Подпомагане на средищните училища за гарантиране на достъп до качествено образование в тях:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подобряване на учебната среда. - квалификацията на учители за работа в мултикултурна среда - подпомагане на въвеждане и развиване на целодневни форми на обучение - въвеждане на форми на интеркултурно образование: представяне на културата, фолклора и езика на различните етноси и превръщане на културното многообразие в източник на взаимно познание и толерантност - въвеждане на помощник на учителя (образователен медиатор), улесняващ адаптацията на децата и учениците от етническите малцинства - работа с родителите на пътуващите ученици и на местните ученици - обхващане на всички деца в подготвителен клас / група - реинтеграция на отпаднали от училище ученици <p>Компонент 2: Подпомагане на достъпа до образование и качеството на образование в училищата в малки населени места:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подобряване на учебната среда - квалификацията на учители за работа в мултикултурна среда - въвеждане и развиване на целодневни форми на обучение, вкл. полуинтернатни групи и столово хранене - въвеждане на форми на интеркултурно образование: представяне на културата, фолклора и езика на различните етноси и превръщане на културното многообразие в източник на взаимно познание и толерантност - работа с родителите - обхващане на всички деца в подготвителен клас / група - реинтеграция на отпаднали от училище ученици
Допустими цели групи	<ul style="list-style-type: none"> - Представители на уязвими етнически групи – роми и др. - Деца в ранна детска възраст - Отпаднали от образователната система - Учители
Индикатори	
	<ul style="list-style-type: none"> - Брой лица, участващи в мерки по превенция на ранното отпадане от училище: 6000 - Брой отпаднали ученици, отново интегрирани в образователната система: 1000

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”	
Приоритетна ос № 4	Подобряване на достъпа до образование и обучение
Област на интервенция	4.1. Достъп до образование и обучение на групи в неравностойно положение 4.2. Децата и младежите в образованието и обществото 4.3. Развитие на системата за учене през целия живот
Название на операцията	Подобряване на достъпа до висше образование на младежи от уязвими етнически малцинства с фокус върху ромите
Кратко описание на операцията	Операцията отговаря на най-острата образователна диспропорция в България днес: несъразмерно ниския брой и процент на роми с висше образование. Операцията има за цел да подпомогне достъпа на младежи от уязвимите етнически малцинства до висше образование като създаде предпоставки за подобри условия за тяхната творческа изява и развитие на техния потенциал за бъдеща успешна реализация. Предвидени са комплекс от взаимодопълващи се дейности, включващи мотивационно обучение, професионално ориентиране, наставничество, предоставяне на допълваща стипендия.
Продължителност	2011-2013 г.
Аргументация за изпълнение на операцията	ОПРЧР сочи, че „Образователните диспропорции имат изявена етническа характеристика... Показателни са данните за висше образование. Около 23.5% от българите са завършили висши училища спрямо 2.7% от турците, и около 0.2-0.4% за ромите.” Причините за това са комплексни, като изпъкват нисък материален статус, липса на създадена традиция за участие в университетската степен на образование, недобра професионална ориентация и др. Пазарът на труда, както и националната политика за социално включване на ромите изискват значително по-висок брой на роми с висше образование. Особено остра е тази потребност в специалности като медицина, педагогика, социални дейности и др. Понастоящем в България има натрупан успешен, макар и относително оскъден опит от комплексни програми за подобряване на достъпа до висше образование на младежи от ромската общност. Пример в това отношение е Програмата за подпомагане на роми, обучаващи се в медицински университети и колежи, реализирана от Институт „Отворено общество” с финансовата подкрепа на Ромския образователен фонд Реализираните до този момент в рамките на ОПРЧР интервенции за подкрепа на достъпа до висше образование и за професионално ориентиране не изключват младежи от уязвимите малцинства, но техният брой и процент остават относително ниски. Всичко това обуславя необходимостта от цялостна комплексна програма за подпомагане на достъпа до висше образование, професионалното ориентиране и кариерното развитие на младежите от уязвимите етнически малцинства
Териториален обхват	Дейностите ще се изпълняват на територията на Република България
Начин на реализация на операцията	Открита процедура на конкурентен подбор на проекти с определен срок за кандидатстване, съгласно ПМС № 121 от 31.05.2007 г. в сила от 08.06.2007 г.
Бюджет до (в лева)	10 000 000
Специфични критерии за допустимост	
Допустими бенефициенти	Висши училища, НПО, образователни и обучителни институции
Допустими дейности	Компонент 1: Дейности за мотивиране на завършващи или завършили средно образование младежи за продължаване на образованието в университетска степен: акцент ще бъде поставен на мотивирането им за продължаване на образование в специалностите медицина, педагогика, социални дейности Компонент 2: Мотивационно обучение и обучение за професионална

	<p>ориентация на студенти от уязвимите етнически малцинства</p> <p>Компонент 3: Наставничество (менторство) за по-високи академични постижения и по-добро кариерно развитие на студенти от етническите малцинства</p> <p>Компонент 4: Предоставяне на допълваща стипендия</p>
Допустими цели групи	<ul style="list-style-type: none"> - Студенти - Представители на уязвими етнически групи – роми и др.
Индикатори	
	<ul style="list-style-type: none"> - Брой студенти, участващи в механизми за студентско подпомагане: 2000 - Брой студенти, участващи в програми за кариерно развитие и професионално ориентиране: 2000

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”	
Приоритетна ос № 5	Социално включване и насърчаване на социалната икономика
Област на интервенция	5.3. Работоспособност чрез по-добро здраве
Название на операцията	Подобряване на достъпа до здравеопазване в жилищни райони с преобладаващо население от социално изключени групи с фокус върху ромите
Кратко описание на операцията	Операцията има за цел подобряване трудоспособността и повишаване продължителността на трудовия живот и създаване на условия за включване и реинтегриране в пазара на труда и поддържане на здрава работна сила сред хората от уязвими групи за постигането на целите, очертани в Лисабонската стратегия. Операцията доразвива съществуващия успешен опит по предоставяне на здравни услуги в общността, превенция и ранна диагностика на социалнозначими заболявания сред уязвимите групи население (в частност сред ромите). Предвижда се доразвиване на мрежата на здравни центрове в маргинализирани общности, оптимизиране на системата от здравни услуги в общността и работа с медицинските кадри по развитие на умения за дейност в мултикултурна среда.
Продължителност	2010-2013 г.
Аргументация за изпълнение на операцията	<p>Достъпът до достатъчни по обем и качество здравни услуги на населението, живеещо в отдалечени и труднодостъпни райони, както и на населението от социално изключените групи и общности, е затруднен. Особено тежък е този проблем сред ромско население, където са налице ниска средна продължителност на живота, висока детска смъртност, висока уязвимост за социалнозначими, тежки и хронични заболявания, висок дял на получените степен на нетрудоспособност. Проблемите в ромска общност се задълбочават и от факта, че голяма част от ромите живеят в населени места и райони, които са труднодостъпни, както и от изключително високи дяловете на здравнонеосигурените лица и лицата без личен лекар.</p> <p>По този начин са ограничени възможностите за реализиране на профилактика, контрол на факторите на риска, ранна диагностика и лечение на болестите и рехабилитацията в уязвимите групи. Влошеният здравен статус води до намаляване на интензитета и продължителността на участието на пазара на труда, влошава качеството на работната сила и повишава здравните и социалните разходи. Въпреки че населението от уязвими групи (особено ромите) е с много висок дял на хората в активна възраст и младежи, неговият по-лош здравен статус възпрепятства равностойното му включване в пазара на труда и влошава социално-икономическия статус на домакинствата в тези групи и на общностите, в които те живеят.</p> <p>През последните години в България бе натрупан успешен опит за дейности по</p>

	<p>превенция и ранна диагностика на социално-значими заболявания в ромска общност чрез реализацията на Програмата за превенция и контрол на ХИВ/СПИН, туберкулоза и малария. Посочената програма, координирана от Министерство на здравеопазването има специален компонент за работа в ромска общност, чиито дейности се реализират на терен от НПО, базирани в общността. Успехът на теренните дейности по превенция и ранна диагностика на ХИВ/СПИН в ромска общност беше признат от Световната здравна организация. Програмата доведе и до формиране на капацитет сред организациите, базирани в общността.</p> <p>Успешен опит за скрининг на социалнозначими заболявания и онкорлогичен скрининг бе натрупан и в рамките на три проекта по програма ФАР „Подобряване на състоянието и интеграция на малцинствените групи в неравностойно положение със специален фокус върху ромското малцинство”</p> <p>Настоящата операция доразвива натрупания успешен опит за дейности по превенция и ранна диагностика на социалнозначими заболявания сред уязвими групи. Операцията ще допринесе за постигане на целите, заложи в Националния план за действие по социално включване, Здравната стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства, Националната здравна стратегия и Националната стратегия за демографско развитие на Република България 2006 - 2020 г.</p>
Териториален обхват	Дейностите ще се изпълняват на територията на Република България в отдалечени райони и населени места и жилищни райони с преобладаващо население от социално изключени групи и общности с фокус върху ромите
Начин на реализация на операцията	Открита процедура на конкурентен подбор на проекти с определен срок за кандидатстване, съгласно ПМС № 121 от 31.05.2007 г.
Бюджет до (в лева)	16 000 000 лева
Специфични критерии за допустимост	
Допустими бенефициенти	<ul style="list-style-type: none"> - ДКЦ и практики на общопрактикуващи лекари; - организации, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел (неправителствени организации - НПО) или консорциум от НПО.
Изисквания към бенефициентите и техните партньори	В случай, че не е водещ бенефициент, задължително е партньорство с организация, регистрирана по Закона за юридическите лица с нестопанска цел (НПО), работеща в целевите общности.
Допустими дейности	<ol style="list-style-type: none"> 1. Създаване / доразвиване на вече съществуващи Здравни центрове в маргинализирани общности 2. Повишаване качеството на базираните в общността здравни услуги: <ul style="list-style-type: none"> - Провеждане на специализирани здравно-образователни кампании в ромска общност - предоставяне на здравни консултации, свързани със семейно планиране, превенция на детската смъртност и малформации, протичане на бременността и опазване на здравето на новородените и децата в ранна детска възраст; - оказване на психологическа подкрепа 4 Организиране и осъществяване на информационни кампании за здравна профилактика на лица, без достъп до здравно-осигурителната система
Допустими целеви групи	<ul style="list-style-type: none"> - уязвими етнически групи – роми и др. - население в отдалечени райони
3. Индикатори	
	<ul style="list-style-type: none"> - население, обхванато от обществени информационни и превенционни кампании. - Брой проведени профилактични прегледи

Оперативна програма „Регионално развитие”

Приоритетна ос № 1   Устойчиво и интегрирано развитие

Област интервенция	<i>на</i>	Област на интервенция 1.2
Название операцията	<i>на</i>	Осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението
Кратко описание на операцията	<i>на</i>	Операцията отговаря на един от най-острите проблеми на България, а именно осигуряването на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи. Преодоляването на този проблем е отразено в редица стратегически и оперативни документи приети от Министерски съвет като План за действие 2005-2015г. за изпълнение на Десетилетие на ромското включване, Програма за подобряване жилищните условия на ромите в Република България 2005-2015г. Операцията прилага промените в Регламент 1080/2006 на ЕФРР от 2010 г.
Продължителност		2011-2013 г.
Аргументация изпълнение операцията	<i>за</i> <i>на</i>	<p>Въпреки, че няма точна дефиниция за „социален дом” в България, общинските жилища се предлагат на хора съгласно закона и на базата на изисквания относно техния социален статус. Обикновено наемателите са хора с нисък доход или уязвими социални групи, които не притежават недвижима собственост. В България има голям брой необитавани жилища, поради което реалната осигуреност с жилища в някои урбанизирани райони (главно големите градове) е много по-ниска от европейските стандарти. Състоянието на жилищния фонд също се влошава, а жилищните квартали се превръщат в гета поради лошо управление и недостатъчна поддръжка. Настоящата ситуация и негативните тенденции в жилищния сектор показват, че основните проблеми в тази сфера са свързани с лошо поддържане на жилищния фонд; увеличаване на броя и относителния дял на необитаваните жилища в някои региони; увеличаване на дела на собствениците на жилища, които не могат да покриват увеличаващите се разходи за жилищата си поради ниски доходи; изключително малък относителен дял на съществуващите и новостроящите се обществени жилища, предназначени за отдаване под наем на млади семейства и другите уязвими групи от населението; липсваща система за жилищно субсидиране.</p> <p>Жилищните условия на ромите като цяло са все още значително по-лоши, отколкото за останалата част от населението. Съществуват незадоволителни жилищни обекти – без баня, електричество, водопровод и канализация. Нерегулираната или липсваща инфраструктура в ромските махали представлява сериозен проблем. Делът на незаконните постройки е висок. В много случаи незаконната постройка рефлектира в незаконно свързване към електрически, водоснабдителни и канализационни инсталации, което от своя страна представлява риск за живота и здравето на хората. В предпроектно проучване, проведено по проект BG 0204.01 “Урбанизация и жилища на ромите в България” синдромът на “незаконното съществуване” на ромските махали е идентифициран като задълбочаващ се. Изследването на жилищните условия на ромите, проведено в 88 града и теренно изследване в избрани ромски райони на 14 града, показаха наличието на сериозни проблеми по отношение на градското планиране. Урбанизационните планове са неприложими в над 70% от ромските махали. Съществуващите постройки не отговарят на строителните, санитарните и хигиенните норми¹.</p>
Териториален обхват		Дейностите ще се изпълняват на територията на Република България
Начин на реализация		Открита процедура на конкурентен подбор на проекти

¹ Съвместен меморандум за социално включване, 03 февруари 2005г.

<i>на операцията</i>	
<i>Бюджет до (в лева)</i>	79 618 000 лв.
Специфични критерии за допустимост	
<i>Допустими бенефициенти</i>	Публични власти или сдружения с нестопанска цел, асоциации на собствениците на жилища в многофамилни жилищни сгради
<i>Допустими дейности</i>	Всеки проект следва да съдържа описаните по-долу дейности: - Изграждане на социални жилища чрез обновяване и промяна на предназначението на съществуващи сгради, собственост на публични власти или на сдружения с нестопанска цел - Настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение в изградените социални жилища - Провеждане на кампания за повишаване на общественото съзнание сред малцинствените групи и мнозинството за необходимостта от настаняване на семейства от различни етноси в изградените социални жилища (анти-сегрегационни кампании)
<i>Допустими целеви групи</i>	- Представители на уязвими етнически групи – роми и др. - Социално уязвими групи в неравностойно положение
Индикатори	
	- Брой осигурени социални жилища - Брой обновени съществуващи сгради - Брой лица, участващи в заложените мерки

Оперативна програма „Регионално развитие”	
<i>Приоритетна ос</i>	Устойчиво и интегрирано развитие и Местно развитие и сътрудничество
<i>Област на интервенция</i>	Област на интервенция 1.1 и 4.1
<i>Название на операцията</i>	Осигуряване на подходяща и рентабилна образователна, здравна, социална и културна инфраструктура в квартали с маргинализирани групи население
<i>Кратко описание на операцията</i>	Операцията предвижда реконструкция, ремонт и оборудване на образователни, здравни и лечебни заведения, на институции, предоставящи социални услуги и на културни центрове в квартали със социално изключени и маргинализирани групи население. Ще се насърчават инициативи, ориентирани към социалните, образователните и здравните проблеми на ромската общност, както и мерки за съхраняване на ромската културна идентичност (Ромски културни центрове). Дейностите по тази операция ще допълват меките мерки по ОП ”Развитие на човешките ресурси” и ще се реализират в рамките на цялостни общински програми за преодоляване на социалното изключване на посочените квартали и групи население.
<i>Продължителност</i>	2011-2013 г.
<i>Аргументация за изпълнение на операцията</i>	Осигуряването на устойчиво градско развитие не може да бъде постигнато само чрез инвестиции в основната инфраструктура. Това е много по-обширен процес, който включва устойчивото социално развитие – от гледна точка на образователна, културна, социална и здравна инфраструктура. Общото за всички български райони за планиране е, че социалната инфраструктура не е достатъчно добре пригодена към настоящата ситуация и възникващите нужди или е в лошо състояние. Особено тежко е състоянието в много от ромските квартали и кварталите с други социално изключени групи. Липсата на подходяща социална, образователна и здравна инфраструктура в тях води до превръщането им в гета: изключително тревожен процес, който трябва да бъде спряно. Тези проблеми са адресирани в Националната програма за подобряване на жилищните условия на ромите в Република България и в други национални

	<p>документи, но до този момент не са инвестирани достатъчно средства за разрешаването им.</p> <p>През предходните години ОП РР финансира проекти за образователна, културна, социална и здравна инфраструктура по мерки 1.1 и 4.1, но те почти не достигнаха до кварталите с компактни групи маргинализирано и социално изключено население поради специфичното натрупване на проблеми в тях. Настоящата операция фокусира въздействието си в посочените квартали за да може и в тях да бъде постигната целта на ОП РР.</p> <p>Оптимизацията и модернизацията на социалната инфраструктура в целевите квартали ще доведе до повишаване качеството на живот и ще съдейства за подобряване на човешкия капитал и пазара на труда в районите, като така ще допринесе за изпълнение на целите от Лисабон. Интервенциите по тази операция са важни за повишаване на икономическата, социалната и културната интеграция в градските територии.</p>
Териториален обхват	Дейностите ще се изпълняват на територията на Република България в квартали по предварително одобрен списък
Начин на реализация на операцията	Открита процедура на конкурентен подбор на проекти
Бюджет до (в лева)	
Специфични критерии за допустимост	
Допустими бенефициенти	<ul style="list-style-type: none"> - Общини за обекти общинската собственост: училища, детски градини и ясли, здравни, културни, социални заведения и др. - Министерството на образованието и науката за държавни учебни заведения; - Министерството на здравеопазването за държавни лечебни и здравни заведения; - Министерство на културата за държавни културни институции - Министерството на труда и социалната политика/ Агенция за социално подпомагане за държавните обекти в сферата на социалните услуги. - Министерство на труда и социалната политика/ Агенция по заетостта за бюрата по труда - Неправителствени организации и университети, когато действат като сдружения с идеална цел за предоставяне на здравни, социални, образователни и културни услуги
Специфични изисквания към бенефициентите	- В случаите, в които се предвижда ремонт и оборудване на училища е необходимо съответната община да има приет Общински план / стратегия за образователна интеграция
Допустими дейности	<ul style="list-style-type: none"> - Реконструкция, ремонт и оборудване на образователни институции – детски ясли и градини, основни и средни училища - Реконструкция, ремонт и оборудване на лечебни и здравни заведения за спешна помощ (включително линейки), първична, специализирана извънболнична и болнична помощ - Реконструкция, ремонт, разширение и оборудване на лечебни рентгенологични заведения, свързани със социално значими онкологични заболявания; - Реконструкция, ремонт и оборудване на институции, предоставящи социални услуги, и на бюра по труда; - Развитие на инфраструктурата в сферата на културата чрез реконструкция, ремонт и оборудване на културни центрове, театри, читалища, библиотеки и други обекти, свързани с културния живот - Развитие на Ромски културни центрове
Допустими целеви групи	<ul style="list-style-type: none"> - Представители на уязвими етнически групи – роми и др. - Социално уязвими групи в неравностойно положение

Индикатори	
	<ul style="list-style-type: none"> - Брой реконструирани образователни, здравни, социални и културни институции - Брой ремонтирани образователни, здравни, социални и културни институции - Брой оборудвани образователни, здравни, социални и културни институции - Брой създадени ромски културни центрове - Брой реконструирани културни центрове

Междусекторна интервенция	
Програми	ОП РЧР и ОП РР
Приоритетна ос	Приоритетна ос 4 на ОП РЧР, Приоритетна ос 4 на ОП РР
Название на операцията	Десегрегация на ромското образование
Кратко описание на операцията	Операцията отговаря на един от най-острите проблеми пред образователната интеграция на ромските деца и тяхната последваща реализация на пазара на труда: наличието на обособени (практически „сегрегирани“) ромски училища в големите градове и ниското качество на образование, което те предоставят. Преодоляването на този проблем е един от основните акценти в Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства и в тази насока има богат натрупан опит. Операцията предвижда комбинация от „меки“ и „твърди“ мерки за подпомагане на процеса на извеждане на ромските деца в етнически смесени училища и създаване на благоприятна приемна среда в тях, както и заподобряване на качеството на образование в тези квартални училища, за които е решено, че не могат да бъдат закрити. Изпълнението на операцията ще бъде съпроводено с дейности по широко информиране и повишаване на активността на местните ромски общности
Продължителност	2011-2013 г.
Аргументация за изпълнение на операцията	<p>По данни на МОМН в момента функционират 64 училища, ситуирани в ромските квартали на големите градове, в които се обучават изключително ромски ученици – т.нар. „първично сегрегирани училища“. Увеличава се и броят на училища извън ромските квартали, в които постепенно започват да се обучават изключително ромски ученици – т.нар. „вторично сегрегирани училища“. Обикновено качеството на обучение в тях е ниско и учениците рядко продължават образование след 8 клас.</p> <p>Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства поставя като един от своите приоритети „Пълноценна интеграция на ромските деца и ученици чрез десегрегация на детските градини и училища в обособените ромски квартали и създаване на условия за равен достъп до качествено образование извън тях“. Предвижда се изпълнението да стане с активното участие на ромската общност и на съответните общини, които трябва да одобряват свои планове за бъдещето на сегрегирани училища – кои от тях ще бъдат закрити, къде ще бъдат интегрирани учениците, кои училища ще бъдат запазени.</p> <p>За подпомагане на този процес МС създаде Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, който разходва средства от държавния бюджет. В тази насока бе и операция „Създаване на благоприятна мултикултурна среда...“, реализирана в рамките на ОПРЧР. Усилия положиха и много НПО, финансирани от външни донори.</p> <p>Осъществяването до този момент дейности убедително сочат, че десегрегацията може да бъде осъществена при мащабна интервенция, комбинираща мерки за подобряване на качеството на образование с такива, подобряващи материалната база. Необходимо е партньорство с ромската общност и НПО. От особена</p>

	важност е ангажиментът на общините, в чиито правомощия лежи решението за бъдещето на сегрегирани училища
Териториален обхват	Дейностите ще се изпълняват на територията на Република България
Начин на реализация на операцията	Открита процедура на конкурентен подбор на проекти с определен срок за кандидатстване, съгласно ПМС № 121 от 31.05.2007 г.
Бюджет до (в лева)	40 000 000
Специфични критерии за допустимост	
Допустими бенефициенти	Общини, училища, НПО В случай, че общината не е водещ бенефициент, тя трябва да е партньор. Общините трябва да имат одобрен от Общинския съвет План за бъдещето на сегрегирани училища / План за образователна интеграция
Допустими дейности	Всеки проект следва да съдържа следните допустими дейности: - ремонт, реконструкция и обзавеждане на училища и детски градини, осъществяващи десегрегационен процес; - дейности за въвеждане на интеркултурно образование и създаване на благоприятна приемна среда в училищата, осъществяващи десегрегационен процес (напр. допълнителни занимания за наваксване на знания в дефицит, въвеждане на СИП по култура и фолклор на етносите, извънкласни и извънучилищни дейности и др.); - обучение на учители за работа в мултикултурна среда; - дейности за мотивиране и ангажиране на родителите; - комуникационна кампания
Допустими целеви групи	- Представители на уязвими етнически групи – роми и др. - Отпаднали от образователната система - Учители
Индикатори	
	- Брой лица, участващи в мерки по превенция на ранното отпадане от училище - Брой отпаднали ученици, отново интегрирани в образователната система - Подобрена образователна инфраструктура - Ученици, облагодетелствани от подобрената образователна инфраструктура

Междусекторна интервенция	
Програми	ОП РЧР и ОП РР
Приоритетна ос	Приоритетна ос 4 на ОП РЧР, Приоритетни оси 1, 4 и 5 на ОП РР
Название на операцията	Социално включване на ромите от обособени ромски квартали
Кратко описание на операцията	Операцията цели да създаде модели за социално включване на ромите от обособените ромски квартали в различните типове населени места – голям град, малък град и село. Тя предлага междусекторна интервенция за подобряване на инфраструктурата, заетостта, образованието, социалните и здравните услуги във включените квартали. Интервенцията ще бъде съпроводена с дейности по широко информиране и повишаване на активността на местните ромски общности, както и с комуникационни дейности, насочени към мнозинството. Създаденият в рамките на настоящата операция модел ще бъде широко използван за цялостно разрешаване на проблемите със социалното включване на ромите от обособените квартали в цялата страна – чрез средства от държавния бюджет и от оперативните програми през следващия планов период
Продължителност	2011-2013 г.
Аргументация за изпълнение	Една от основните пречки пред ефективната интеграция на ромите е натрупването на взаимодопълващи се проблеми в обособените ромски квартали:

операцията	<p>лоша инфраструктура, висока безработица, ниско образователно ниво и ниско качество на образователните услуги, влошен здравен статус и др. Това постепенно води до превръщането на ромските квартали в гета и сериозно възпрепятства цялостния процес на интеграция.</p> <p>От 1999 г. до днес бяха одобрени множество стратегически и планови документи за интеграция на ромите: Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество, Национален план за действие по Десетилетието на ромското включване, Стратегия за образователна интеграция, Здравна стратегия за лица в неравностойно положение, Национална програма за подобряване на жилищните условия на ромите. Въпреки това до този момент липсва изпълнение на тези документи поради ограниченост на финансовите ресурси.</p> <p>ОП РЧР и ОП РР съдържат мерки, насочени към отделни аспекти на социалното включване на ромите: заетост (мярка 1.1. на ОПРЧР), достъп до образование (мярка 4.1. на ОПРЧР), социални услуги (мярка 5.2. на ОПРЧР), здравни услуги (мярка 5.3. на ОПРЧР), инфраструктура (мярка 1.1. и 4.1. на ОПРР). Въпреки това до този момент липсва прилагане на цялостен многосекторен подход на интервенция в ромските квартали, включващ подобряване на нивото на заетост, образование, социални и здравни услуги, инфраструктура и ангажиращ самата ромска общност в тези квартали.</p> <p>Предложената операция предлага необходимия мносекторен подход за подобряване на социалното включване и интеграция на ромите. Мярката ще бъде реализирана пилотно в три различни ромски квартали: в голям град, малък град и село.</p>
Териториален обхват	Дейностите ще се изпълняват на територията на Република България
Начин на реализация на операцията	Открита процедура на конкурентен подбор на проекти
Бюджет до (в лева)	80 000 000
Специфични критерии за допустимост	
Допустими бенефициенти	<p>Водещ бенефициент: Общини</p> <p>Партньори: НПО, училища</p> <p>Задължително е партньорството на НПО, работеща в съответния ромски квартал</p> <p>Кандидатстващата община трябва да има приета Общинска стратегия за интеграция на ромите</p>
Допустими дейности	<p>Всеки проект следва да съдържа следните допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ремонт, реконструкция и обзавеждане на сградите от образователната, здравната, социалната и културната инфраструктура в ромския квартал; - развитие на Ромски културен център; - дейности за повишаване на нивото на заетост; - дейности за подобряване на достъпа до качествено образование и професионална квалификация; - развитие на подходящи социални услуги в общността; - дейности за подобряване на достъпа до здравни услуги; - дейности за мотивиране и ангажиране на местните ромски общности; - комуникационна кампания с мнозинството
Допустими целеви групи	- Представители на уязвими етнически групи – роми и др.

Програма за развитие на селските райони:

С оглед на това, че понастоящем ПРСР не съдържа мерки, насочени към подобряване на социалното включване и интеграция на ромите е необходимо спешното инициране на следните действия:

1. Чрез промяна в ПРСР да се зложат допълнителни, специфични за програмата индикатори и количествени цели, мониториращи въздействието на проектите върху ромската общност – брой ромско население, което се възползва от изградените обекти/съоръжения, или свързани с услуги – културни, спортни, свързани с използването на информационни и комуникационни технологии и др.;
2. Да се въведат минимални гарантирани бюджети за изпълнение в ромските квартали на дейностите по мерки 321 и 322. Алтернативен вариант е алокирането на допълнителни средства за изпълнението на тези мерки в ромските квартали;
3. Да се стимулира и стриктно следи за включване на представители на ромската общност в Местните инициативни групи, както и за включване на мерки, насочени към уязвимите групи в селски райони в Стратегиите за местно развитие по Ос 4, мярка 4.3.1-1